

Curs formare Patient Empowerment

Noiembrie 2022

Pag | 1

Suport de curs – materiale de lucru

1. Definitie concept Patient Empowerment.

A, Patient Empowerment vs Patient Engagement

Emanciparea pacienților (Patient Empowerment) este unul dintre elementele cheie ale asistenței medicale centrate pe pacient. Acesta poate fi văzut atât ca o condiție prealabilă pentru și un rezultat al asistenței medicale centrate pe pacient - un obiectiv, precum și un proces.

Responsabilizarea pacientului este definită în mai multe moduri, în funcție de context și obiective. European Patient Forum EPF îl definește ca fiind un "**proces care ajută oamenii să obțină controlul asupra propriei vieți și le crește capacitatea de a acționa asupra unor aspecte pe care ei înșiși le definesc ca fiind importante**". De asemenea, îl vedem ca pe un concept relațional în care mediul în care se află un pacient joacă un rol critic. Printre aspectele legate de responsabilizare se numără alfabetizarea în domeniul sănătății, procesul decizional comun și autogestionarea.

Pacienții cu afecțiuni cronice sunt adesea menționați ca fiind cea mai puțin utilizată resursă din sistemul de sănătate. Modelele de îngrijire centrate pe pacient au demonstrat o mai bună calitate a îngrijirii, precum și potențiale creșteri ale eficienței costurilor pe termen lung. Cu toate acestea, prea mulți pacienți se luptă să obțină sprijinul de care au nevoie pentru a deveni parteneri egali în îngrijire.

Pentru a face progrese reale, EPF a desfășurat o campanie tematică majoră privind capacitatea în 2015-16. Am solicitat factorilor de decizie politică să facă din capacitatea pacienților o prioritate în politica în domeniul sănătății, începând cu elaborarea unei strategii și a unui plan de acțiune la nivelul UE. Prin urmare, EPF a furnizat două instrumente de politică – [Carta privind abilitarea pacienților](#) și Foaia de parcurs pentru acțiune – care ne vor ajuta să ducem capacitatea pacienților la nivelul următor.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

B. IMPLICAREA SEMNIFICATIVĂ A PACIENȚILOR (Patient Engagement)

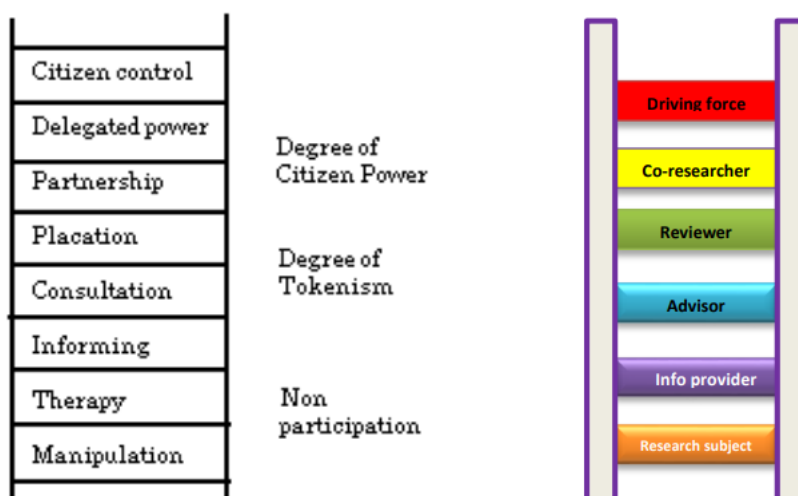
Declarația Alma Ata a definit implicarea civică în asistența medicală ca fiind atât un drept, cât și o datorie: "Oamenii au dreptul și datoria de a participa individual și colectiv la planificarea și punerea în aplicare a asistenței medicale." (Declarația alma ata – principiul IV. 1978, OMS)

Pag | 2

"Implicarea semnificativă a pacienților", se bazează pe premisa că pacienții au o expertiză specifică derivată din simplul fapt de a fi pacienți, care este o sursă valoroasă de cunoștințe experiențiale. Perspectiva pacientului nu este aceeași cu perspectiva lay/consumer.

Cunoștințele pacientului derivă din faptul că trăiește zi de zi cu o afecțiune și din faptul că se află în contact frecvent cu sistemul de sănătate. Nivelurile de implicare semnificativă sunt adesea ilustrate de modelul "scării" dezvoltat pentru prima dată de Arnstein în 1969 (stânga).

Acest model a fost adaptat în mod diferit, inclusiv pentru implicarea pacientului în cercetarea proiectului Patient Partner (dreapta).

Pe lângă faptul că este un drept, implicarea pacienților este recunoscută ca având beneficii pentru dezvoltarea terapiilor și a serviciilor de asistență medicală într-un mod care aduce beneficii pacienților și societății. EPF consideră că implicarea semnificativă a pacienților în politicile și programele de sănătate va duce la servicii care oferă o valoare reală pentru pacienți, precum și la reducerea serviciilor inutile (deșeuri). Acest lucru se reflectă în obiectivul lor strategic 3: Implicarea pacienților. "Promovarea implicării

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

semnificative a pacienților în elaborarea și punerea în aplicare a politicilor, programelor și proiectelor legate de sănătate în UE.

C. De ce e nevoie de capacitatea sau emanciparea pacienților?

Pag | 3

Bolile cronice sunt considerate o provocare de sustenabilitate pentru sistemele europene de sănătate. Acest lucru este prezentat, de obicei, în ceea ce privește finanțarea – sistemele noastre de sănătate nu pot face față din punct de vedere financiar afecțiunilor cronice și îmbătrânirii populației. Dar, din perspectiva pacientului, sistemele de sănătate sunt adesea incapabile să facă față bine afecțiunilor cronice, deoarece nu răspund nevoilor pacienților.

Finanțarea sistemului de sănătate joacă un rol (de exemplu, subfinanțarea cronică, lipsa unui număr adecvat de profesioniști din domeniul sănătății...), dar, adesea, provocarea sistemului are mai mult de-a face cu modul în care este furnizată asistența medicală și cu organizarea serviciilor: fragmentarea asistenței medicale este o problemă majoră pentru pacienți, care adesea trebuie să "lupte împotriva sistemului" doar pentru a obține îngrijirea de care au nevoie. Boala cronică necesită o trecere fundamentală de la abordarea centrată pe boală la cea centrată pe pacient și familie, combinând autogestionarea în comunitate cu un sprijin profesional bine integrat pe parcursul vieții. Pacienții sunt experți prin experiență trăită, a căror perspectivă asupra bolii și îngrijirii este unică. Acest lucru implică capacitatea pacienților și implicarea acestora la fiecare nivel în sistemul de sănătate, asigurând implicarea activă a pacienților în elaborarea politicilor și în conceperea în comun a serviciilor de îngrijire pentru a răspunde mai eficient nevoilor acestora. Unele dintre motivele pentru care participarea pacienților este încă absentă în unele domenii cheie de sănătate și nu este suficient de puternică în altele includ lipsa de conștientizare și recunoașterea responsabilizării pacienților; ritm lent în ceea ce privește schimbul și adoptarea de bune practici; lipsa resurselor în sistemul de sănătate, dar și a pacientului.

Noțiunea de "Pacienții" este folosită în această lucrare pentru concizie, dar ar trebui să fie luate pentru a include întreaga familie. De asemenea, deși EPF ca organizație reprezintă pacienții cu afecțiuni cronice, aceleași principii de responsabilizare se pot aplica oricărui utilizator de asistență medicală care se află, chiar dacă temporar, în situația de a fi un "pacient".

Obiectivul 4: Abilitarea pacienților

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Pentru a promova dezvoltarea și punerea în aplicare a politicilor, strategiilor și serviciilor de sănătate care să permită pacienților să se implice în luarea deciziilor și gestionarea stării lor în funcție de preferințele lor, crescând în același timp gradul de conștientizare cu privire la drepturile și responsabilitățile lor.

Pag | 4

Setul de instrumente EPF privind abilitarea pacienților pentru organizațiile de pacienți din 2017; know-how slab cu privire la modul de implicare semnificativă a pacienților și a organizațiilor de pacienți; și o comunitate de pacienți cu niveluri de capacitate foarte diferite și priorități diferite în întreaga UE. Mișcarea pacienților a crescut enorm în ultimii ani. Pe de altă parte, pacienții sunt încă uneori priviți cu scepticism – adesea văzuți ca "creșterea costurilor asistenței medicale" prin solicitarea unor tratamente costisitoare, în ciuda dovezilor din ce în ce mai mari că pacienții implicați contribuie de fapt la reducerea costurilor, precum și la îmbunătățirea calității asistenței medicale.

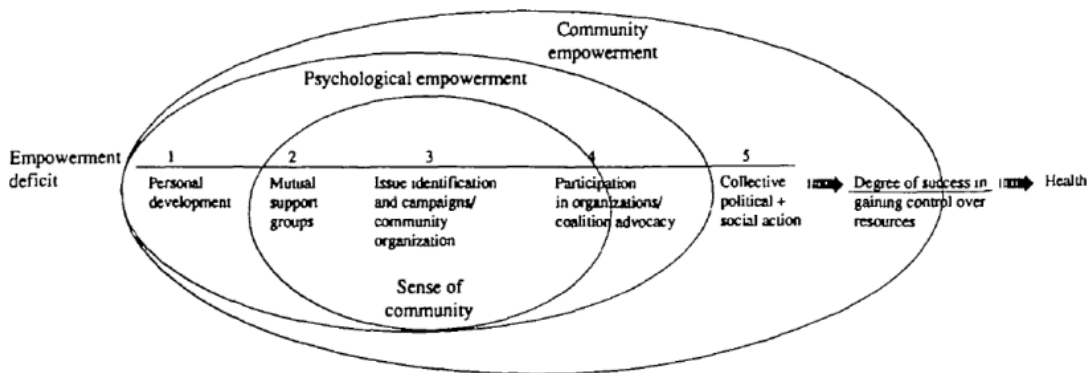
Posibile definiții pentru un pacient empowered (capacitat sau emancipat)

Această definiție combină, de fapt, atât emanciparea, cât și implicarea:

"Un pacient împuternicit are control asupra gestionării stării sale în viața de zi cu zi. Ei iau măsuri pentru a-și îmbunătăți calitatea vieții și au cunoștințele, abilitățile, atitudinile și conștiința de sine necesare pentru a-și adapta comportamentul și pentru a lucra în parteneriat cu ceilalți, acolo unde este necesar, pentru a obține o bunăstare optimă.

Intervențiile de abilitare au scopul de a dota pacienții (și îngrijitorii lor informali ori de câte ori este cazul) cu capacitatea de a participa la deciziile legate de starea lor, în măsura în care doresc să facă acest lucru; să devină "co-manageri" ai stării lor în parteneriat cu profesioniștii din domeniul sănătății; și să dezvolte încrederea în sine, stima de sine și abilitățile de adaptare pentru a gestiona impactul fizic, emoțional și social al bolii în viața de zi cu zi."

Definiția EPF a împuternicirii evidențiază dimensiunea colectivă a capacității și importanța acțiunii (politice) pentru schimbare: "... un proces prin care indivizii și comunitățile sunt capabile să-și exprime nevoile, să-și prezinte preocupările, să elaboreze strategii de implicare în luarea deciziilor și să ia măsuri politice, sociale și culturale pentru a răspunde acestor nevoi." Sferele suprapuse ale emancipării personale și comunitare pot fi ilustrate prin această schemă de Christopher Rissel:

Source: article "Empowerment: the holy grail of health promotion?", Christopher Rissel⁸

Din punctul de vedere al EPF, este important să se țină seama de dimensiunile colective ale capacității și de importanța implicării pacienților în politica de sănătate și în conceperea serviciilor ca o comunitate de pacienți, al cărei scop este de a schimba sistemul pentru a funcționa mai bine pentru pacienții (individuali) și familiile acestora. Emanciparea poate fi văzută ca o filozofie sau o viziune, precum și o strategie. Este, de asemenea, o problemă de sistem - procesele și structurile pot fi văzute ca împuternicire dacă permit oamenilor să dobândească cunoștințe și să-și dezvolte abilitățile necesare pentru a rezolva probleme și a lua decizii, preluând controlul în măsura în care doresc. La nivel micro (pacientul individual), personalul medical este cel mai important punct de contact pentru pacient și sistem; (dis)împuternicirea se manifestă adesea în relația profesională a pacientului. La nivel de meso (organizație, de exemplu, spital), procesele de furnizare a îngrijirii sau proiectarea mediului pot fi (dis)împuternicitoare. La nivel macro (politica), factorii care contribuie la (dez)responsabilizarea pot include informarea pacienților sau lipsa acesteia, punerea în aplicare a legilor privind drepturile pacienților, (lipsa) oportunităților pentru pacienți de a participa la politica de sănătate, (lipsa) transparenței sistemului etc.

Pe scurt Empowerment este:

- Un proces (nu ceva static)
- non-binar (există grade de împuternicire)
- non-liniar (merge "înapoi", precum și "înainte")
- Context-dependent

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

- ceva care nu pot fi impus de către alții, dar pot fi facilitate
- atât individuale (pacient) și colective (comunitatea pacientului)

Carta pacienților privind patient empowerment

Pag | 6

1. Sunt mai mult decât starea mea de sănătate

Sanatatea este fundamental despre interacțiunile umane. A fi tratat cu respect, demnitate și compasiune și a fi văzut ca o ființă umană cu o viață dincolo de starea de sănătate sau statutul cuiva este un punct de plecare al împuternicirii.

2. Sunt împuternicit în măsura în care doresc să fiu

Nimeni nu este dincolo de împuternicire, deși unii oameni ar putea avea nevoie de mai mult sprijin. Ar trebui adoptate strategii adecvate pentru nevoi specifice, în special pentru a încurajavocile celor care s-ar putea afla într-o situație vulnerabilă sau marginalizată. Toți pacienții ar trebui să fie sprijiniți și să li se permită să aibă un cuvânt de spus în îngrijirea lor, în funcție de capacitățile și dorințele lor și indiferent de vârstă, sex, capacitate, origine etnică, religie sau convingeri, situație socio-economică, orientare sexuală/de gen, identitate, expresie sau caracteristici. Dacă pacienții doresc să delege o decizie altcuiva, acest lucru ar trebui respectat.

3. Sunt un partener egal în toate deciziile legate de sănătatea mea

Toate deciziile legate de sănătate, fie că este vorba de planificarea îngrijirii pe termen lung pentru nevoi complexe sau de decizii punctuale de tratament/ prevenire, ar trebui să fie rezultatul unui proces comun de luare a deciziilor între pacient și echipa medicală. Pacienții își gestionează singuri starea cronică de cele mai multe ori. Pacienții și professionals trebuie să construiască o relație bazată pe respect reciproc, să facă schimb de informații și să se implice ca parteneri egali în dialogul despre preferințele, prioritățile și valorile tratamentului.

4. Am informațiile de care am nevoie într-un format ușor de înțeles, inclusiv propriile mele fișe medicale

Pacienții au dreptul de a primi informațiile de care au nevoie și doresc, în cantitatea și formatul potrivit și la momentul potrivit, într-un limbaj suficient de simplu pentru a le permite să facă alegeri în funcție de dorințele lor. Dreptul de a nu primi informații ar trebui respectat. În plus, pacienții ar trebui să aibă

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

acces liber la propriile fișe medicale și să fie considerați coproprietari ai datelor lor, având un cuvânt de spus în ceea ce privește modul în care aceste date sunt partajate și utilizate. Informațiile pentru pacienți ar trebui să fie co-de semnate cu pacienții pentru a se asigura că acestea sunt de bună calitate.

5. Profesioniștii mei din domeniul sănătății și sistemul nostru de sănătate promovează în mod activ educația în domeniul sănătății

Pag | 7

pentru toate proiectele de alfabetizare în domeniul sănătății este mai mult decât o informație: este vorba despre a putea căuta, judeca și utiliza informațiile despre sănătate pentru a lua decizii bune în materie de sănătate în toate domeniile vieții. Nivelul scăzut de alfabetizare în domeniul sănătății afectează sănătatea și poate consolida alte inegalități. Este o provocare individuală, dar și o provocare a sistemului: profesioniștii din domeniul sănătății, organizațiile și sistemele sunt adesea dificil de "navigat": trebuie să se adapteze astfel încât toți utilizatorii, inclusiv persoanele cu un nivel mai scăzut de educație în domeniul sănătății, să poată avea acces la serviciile de care au nevoie și să acceseze cu ușurință serviciile de care au nevoie.

6. Am sprijinul continuu de care am nevoie pentru a-mi gestiona propria îngrijire

Nevoile individuale ale pacienților pentru a-și gestiona îngrijirea și viața în contextul valorilor personale, al obiectivelor, al familiei și al altor circumstanțe ar trebui să se afle în centrul unei abordări comune a îngrijirii. Pacienților și familiilor ar trebui să li se ofere toate opțiunile relevante pentru a face alegeri semnificative, iar echipa de sănătate/asistență socială ar trebui să includă rolurile, abilitățile și cunoștințele potrivite pentru a sprijini autogestionarea eficientă. Educația de autogestionare ar trebui să fie disponibilă pe scară largă în comunitate, ca parte a îngrijirii integrate a bolilor cronice.

7. Experiența mea este o măsură vitală a calității asistenței medicale

Experiența pacientului ar trebui să fie adoptată ca o măsurătoare cheie în evaluarea calității asistenței medicale. Acest lucru nu înseamnă exerciții de tip tick-box, cum ar fi "sondaje de satisfacție", ci măsuri semnificative – inclusiv calitative – centrate pe pacient. Indicatorii pentru evaluarea calității asistenței medicale ar trebui definiți și de pacienții înșiși, și nu numai de ceea ce presupun furnizorii că este important pentru pacienți. Feedback-ul pacienților trebuie încurajat, ascultat și acționat în mod activ.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

8. Pot participa la evaluarea și co-proiectarea serviciilor medicale , astfel încât acestea să funcționeze mai bine pentru toată lumea

Implicarea semnificativă a pacienților, astfel cum este definită de EPF, se bazează pe premisa că pacienții au o expertiză și cunoștințe unice: numai pacientul vede "întreaga călătorie". Pacienții pot identifica lacunele în ceea ce privește furnizarea, dar și serviciile inutile sau nedorite, contribuind la creșterea eficacității și eficienței asistenței medicale. Pacienții au, de asemenea, un drept democratic fundamental de a fi reprezentați la toate nivelurile de planificare, furnizare și revizuire a serviciilor de sănătate, a politicii și a legislației; implicarea lor ar trebui să fie construită în structuri și procese formale și ar trebui să fie apreciată.

Pag | 8

9. Prin intermediul organizațiilor de pacienți, vocea mea devine parte a unei voci mai mari și unite

Pacienții individuali pot fi susținători puternici pe baza propriilor experiențe și circumstanțe personale. În plus, organizațiile pacienților au prezentat puncte de vedere reprezentând o circumscripție a pacienților, printr-un proces consultativ, democratic. Reprezentanții organizațiilor de pacienți sunt aleși pentru a reprezenta punctele de vedere ale pacienților la nivel de politică și înțeleg că reprezintă o perspectivă mai largă. Organizațiile de pacienți ar trebui să fie sprijinite în mod sistematic, inclusiv financiar, astfel încât să poată îndeplini aceste sarcini în mod eficient.

10. Echitatea și emanciparea merg mână în mână

- vreau o afacere echitabilă pentru toți pacienții Pentru a fi un pacient împuternicit, unul are nevoie mai întâi de acces la îngrijire de înaltă calitate. Mulți pacienți nu primesc nici măcar un tratament de bază. Viziunea noastră ca o comunitate de pacienți este ca toți pacienții să aibă acces echitabil, fără discriminare, la asistență medicală și socială de înaltă calitate, care este concepută pentru a răspunde nevoilor lor. Acest lucru necesită schimbări politice pentru a asigura respectarea drepturilor tuturor pacienților, pentru a combate inegalitățile care persistă în domeniul sănătății în întreaga UE și pentru a face din sănătate o prioritate în toate politicile de la nivel național și de la nivelul UE.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

2. Alfabetizare digitală

- **Educația în domeniul sănătății personale** este gradul în care indivizii au capacitatea de a găsi, înțelege și utiliza informații și servicii pentru a informa deciziile și acțiunile legate de sănătate pentru ei înșiși și pentru alții.
- **Alfabetizarea organizațională în domeniul sănătății** este gradul în care organizațiile permit în mod echitabil indivizilor să găsească, să înțeleagă și să utilizeze informații și servicii pentru a informa deciziile și acțiunile legate de sănătate pentru ei înșiși și pentru alții.

Pag | 9

Aceste definiții reprezintă o schimbare față de definiția alfabetizării în domeniul sănătății utilizată în Healthy People 2010 și Healthy People 2020: "gradul în care indivizii au capacitatea de a obține, procesa și înțelege informațiile și serviciile de bază privind sănătatea necesare pentru a lua decizii adecvate în materie de sănătate".

Noile definiții:

- Subliniați capacitatea oamenilor de a *utiliza* informațiile despre sănătate, mai degrabă decât să le înțeleagă
- Concentrați-vă pe capacitatea de a lua decizii "bine informate", mai degrabă decât pe cele "adecvate"
- Recunoașteți că organizațiile au responsabilitatea de a aborda problema educației în domeniul sănătății
- Includerea unei perspective de sănătate publică

Din perspectiva sănătății publice, definiția organizațională recunoaște că educația în domeniul sănătății este legată de echitatea în materie de sănătate. **Echitatea în domeniul sănătății** este atingerea celui mai înalt nivel de sănătate pentru toți oamenii. Vom obține

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

echitate în materie de sănătate atunci când toată lumea va avea ocazia să fie cât mai sănătoasă posibil.

Pag | 10

Ascultați [pictograma externă](#) a podcastului cu privire la definiția alfabetizării în domeniul sănătății.

Justificarea și procesul pentru noi definiții ale alfabetizării în domeniul sănătății

În articolul din martie 2021, "Actualizarea alfabetizării în domeniul sănătății pentru persoanele sănătoase 2030: definirea importanței sale pentru un nou deceniu în sănătatea publică", Santana și colegii săi oferă raționamentul și procesul de actualizare a definiției alfabetizării în domeniul sănătății. Puteți [descărca articolul gratuit](#) [pictograma externă](#) din *Journal of Public Health Management and Practice* (JPHMP).

De ce este importantă educația în domeniul sănătății?

1. Health Literacy (Alfabetizarea in domeniul sănătății)

ALFABETIZAREA ÎN DOMENIUL SĂNĂTĂȚII – practici europene și din Statele Unite ale Americii

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Educația în domeniul sănătății este un aspect cheie al responsabilizării. Deși emanciparea implică mult mai mult decât să devii un pacient educat/informat, informațiile și resursele potrivite sunt instrumente fundamentale pentru responsabilizare. Cu toate acestea, educația în domeniul sănătății este mai mult decât o informație. Acesta este definit diferit ca:

Pag | 11

- "Abilitățile cognitive și sociale care determină motivația și capacitatea indivizilor de a avea acces la, de a înțelege și de a folosi informațiile în moduri care promovează și mențin o stare bună de sănătate." (OMS, www.who.int)
- "Capacitatea de a lua decizii sănătoase în materie de sănătate în contextul vieții de zi cu zi – acasă, în comunitate, la locul de muncă, la sistemul de sănătate, la piață și în arena politică."

"Cunoștințele, motivația și competențele oamenilor de a accesa, înțelege, evalua și aplica informații despre sănătate pentru a face judecăți și a lua decizii în viața de zi cu zi cu privire la asistența medicală, prevenirea bolilor și promovarea sănătății pentru a menține sau a îmbunătăți calitatea vieții pe parcursul vieții." (Sorensen și Brand, 2013) Din perspectiva pacientului, cunoștințele și competențele dobândite prin alfabetizarea în domeniul sănătății conduc la forța și împuternicirea necesare pentru a gestiona bine o boală și impactul acesteia asupra calității vieții. Educația în domeniul sănătății începe cu informații bune, ușor de înțeles: informația este un instrument pentru îmbunătățirea cunoștințelor în materie de sănătate. Pentru a lua decizii cu adevărat informate cu privire la sănătatea și tratamentul lor, este vital ca pacienții să poată accesa toate informațiile relevante necesare pentru a lua aceste decizii, într-un format ușor de înțeles. Pacientul cu studii medicale este apoi capabil să proceseze, să evalueze și să aplice informațiile în circumstanțele sale personale. Acest lucru este de obicei definit ca "funcțional" alfabetizare în domeniul sănătății. Nivelurile mai avansate de alfabetizare în domeniul sănătății sunt alfabetizarea "interactivă" în domeniul sănătății (competențe cognitive, de alfabetizare și sociale care permit participarea activă la asistență medicală) și alfabetizarea "critică" în domeniul sănătății (capacitatea de a analiza critic și de a utiliza informațiile pentru a participa la acțiuni care depășesc barierele structurale din calea sănătății).

Nevoile de informare ale pacienților sunt diverse și variază în funcție de vârstă, statut socio-economic, sex, convingeri, preferințe și strategii de adaptare, precum și în funcție de alfabetizarea generală, prima limbă, abilități și abilități.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Educația în domeniul sănătății poate fi definită ca fiind capacitatea pe care o persoană o are de a accesa și de a utiliza în mod eficient informațiile legate de sănătate, pentru a promova și a menține o stare bună de sănătate. În timp ce alfabetizarea poate permite oamenilor să înțeleagă și să comunice informații și preocupări legate de sănătate, atunci când acestea sunt aplicate într-un context de sănătate, se numește alfabetizare în domeniul sănătății. O persoană poate fi alfabetizată și încă mai are o educație limitată în domeniul sănătății.

Pag | 12

În [raportul oameni sănătoși 2010](#), Departamentul de Sănătate și Servicii Umane din SUA îl definesc ca fiind "gradul în care indivizii au capacitatea de a obține, procesa și înțelege informațiile de bază de sănătate și servicii necesare pentru a lua decizii adecvate de sănătate."

Exemple de acțiuni care necesită competențe de alfabetizare în domeniul sănătății includ citirea și aderarea corespunzătoare la un program de îngrijire sau prevenire, precum și posibilitatea de a utiliza serviciile medicale disponibile în mod rațional și de a medita asupra schimbărilor comportamentale individuale. Creșterea ratelor de alfabetizare în domeniul sănătății este un mijloc de a capacita pacienții și de a contribui la reducerea inegalităților către o societate mai sănătoasă, mai sigură și mai exigentă.

Educație pentru sănătate

Una dintre principalele sarcini ale educației pentru sănătate este de a informa cu privire la stilurile de viață și comportamentele care împiedică oamenii de la diferite boli. În acest sens, educația pentru sănătate își propune să influențeze cunoștințele, atitudinile și comportamentele unei persoane legate de sănătate într-un mod pozitiv. Este un proces în care oamenii învață cum să aibă grijă de sănătatea lor și a altor oameni.

Inițiativele se pot concentra fie pe îmbunătățirea problemelor medicale existente, fie pe educația preventivă (de exemplu, să împiedice oamenii să dobândească diverse boli sau să-i îndrume cum să trăiască cu o boală), în orice combinație de activități de învățare planificate.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Modelele de intervenție pentru educația pentru sănătate au evoluat în ultimele trei decenii. Domeniul este destul de divers în Europa în ceea ce privește abordările și nivelurile de integrare cu programele de sănătate publică.

3. Educația pentru sănătate – obiectiv de sustenabilitate, egalitate de șanse și durabilitate

La 25 septembrie 2015, cele 194 de țări ale Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite au adoptat o nouă viziune îndrăznească pentru viitor, intitulată **Transformarea lumii în care trăim: Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă**. Agenda 2030 identifică **17 obiective de dezvoltare durabilă (ODD)** care vizează "să se asigure că toate ființele umane își pot îndeplini potențialul în demnitate și egalitate într-un mediu sănătos". **ODD 3 se concentrează pe asigurarea unei vieți sănătoase și pe promovarea bunăstării tuturor persoanelor la toate vârstele.**

Cea de-a 9-a Conferință globală privind promovarea sănătății a fost o piatră de hotar extraordinară, deoarece a poziționat promovarea sănătății în cadrul agendei 2030. Declarația de la Shanghai recunoaște sănătatea și bunăstarea ca fiind esențiale pentru realizarea dezvoltării durabile. Acesta reafirmă sănătatea ca un drept universal, o resursă esențială pentru viața de zi cu zi, un obiectiv social comun și o prioritate politică pentru toate țările. Niciodată până acum promovarea sănătății nu a fost plasată atât de clar în centrul unei agende globale care să transforme lumea.

Figura 1. Promovarea sănătății în cadrul obiectivelor de dezvoltare durabilă ODD (OMS, 2016)

Un nou context și o nouă urgență pentru promovarea sănătății Agenda ODD oferă tuturor țărilor și sectoarelor, inclusiv sănătății și altor sectoare de dezvoltare, o foaie de parcurs clară pentru acțiune și un imperativ etic de a nu lăsa pe nimeni în urmă. Este o foaie de parcurs cu 17 obiective sau destinații care informează prioritizarea resurselor și dezvoltarea obiectivelor și răspunsurilor naționale. Odd-urile aduc, de asemenea, un accent mai puternic pe numeroasele amenințări fără precedent și cu mai multe fațete la adresa sănătății și a bunăstării. Consumul excesiv și o exploatare nemaivăzută a resurselor naturale au schimbat fundamental planeta și amenință acum supraviețuirea umană. Schimbările ecologice, ușurința călătoriilor și lacunele și punctele slabe ale sistemelor de sănătate au permis bolilor infecțioase să se răspândească într-un ritm alarmant, perturbând securitatea sanitară, pacea și ordinea. Industriile care produc mărfuri nesănătoase (de exemplu, tutun, alcool, băuturi îndulcite cu zahăr) au contribuit la o lume foarte comercializată, în care comercializarea, în special pentru copii, crește riscul de boli netransmisibile

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

(NCD). Inegalitățile sociale enorme îi împiedică pe mulți oameni să acceseze chiar și cele mai elementare servicii medicale și medicamente și pot duce la tulburări politice. Progresele în tehnologia informației și comunicațiilor au modificat modul în care oamenii interacționează între ei și unii cu alții, dând naștere unor noi amenințări la adresa sănătății mintale (de exemplu, hărțuirea cibernetică, singurătatea).

Pag | 15

Acestea, precum și alte provocări, oferă un nou context și o urgență reînnoită pentru promovarea sănătății. O viață sănătoasă și o stare de bine sporită pentru persoanele de toate vârstele pot fi realizate numai prin promovarea sănătății și abordarea factorilor determinanți ai sănătății prin prisma tuturor ODD-urilor. Acest lucru va necesita o abordare dinamică care să implice mai multe părți interesate din diferite sectoare. Promovarea sănătății oferă o platformă de răspuns și implicare de la punerea în aplicare la nivel local (de exemplu, la nivelul orașelor), la politicile naționale și la domeniile transsectoriale de finanțe, comerț, educație, asistență socială și drept.

ODD oferă o oportunitate unică de a aborda sănătatea și numeroșii săi factori determinanți într-un mod integrat și transformator. O oportunitate pentru OMS și partenerii săi Semnificația și relevanța conferinței pentru activitatea OMS s-au reflectat în participarea activă a tuturor celor trei niveluri ale organizației. Condușă de directorul general al OMS, Margaret Chan, personalul de la sediul central, birourile regionale și Biroul Reprezentantului OMS în Republica Populară Chineză, a oferit sprijin direct conferinței și a colaborat cu o gamă largă de parteneri și părți interesate din guvern, societatea civilă, mediul academic și alte grupuri specifice (de exemplu, sectorul tineretului). Calendarul conferinței a fost, de asemenea, semnificativ, deoarece a avut loc în primul an de punere în aplicare a ODD. Este primul eveniment major al OMS care evidențiază dependențele care există între realizarea unei sănătăți îmbunătățite și îndeplinirea Agendei 2030. Promovarea sănătății este domeniul cel mai pregătit pentru a face față provocării reprezentate de ODD, în special obiectivul 17 privind coerența politicilor în favoarea dezvoltării durabile. Cu sănătatea în centrul implementării ODD, mandatul OMS se extinde, de asemenea, la toate nivelurile organizației pentru a promova sănătatea pentru dezvoltare durabilă.

Investițiile în promovarea sănătății au beneficii ample care au un impact asupra diferitelor sectoare ale societății:

1. Dezvoltarea durabilă:

Experiența dobândită în urma punerii în aplicare a Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului (ODM) între 2000 și 2015 a demonstrat impactul pozitiv al promovării sănătății asupra dezvoltării naționale și internaționale. Strategiile de promovare a sănătății depășesc abordările verticale tradiționale și insistă asupra implicării comunităților în luarea deciziilor și punerea în aplicare. Procedând astfel, acesta stabilește abordări și oferă dovezi de acțiune cu privire la factorii determinanți ai sănătății la toate nivelurile. Acest lucru oferă sectorului de dezvoltare posibilitatea de a avansa mai rapid în ceea ce privește punerea în aplicare a ODD. Și, deși există multe modalități de realizare a ODD, sănătatea joacă un rol major în toate căile.

2. Interconectare: Investițiile în promovarea sănătății contribuie în mod semnificativ la creșterea sănătății și siguranței lumii interconectate prin promovarea echității și asigurarea participării comunității la procesele sociale și politice la nivel local, național și transnațional.

3. Nelăsarea nimănui în urmă: investițiile în promovarea sănătății abordează inechități și, prin urmare, contribuie la mai multe ODD-uri dincolo de obiectivul 3. De exemplu, aceasta poate contribui la scoaterea oamenilor din sărăcie (ODD1), la sprijinirea dezvoltării copiilor (ODD4), la capacitatea femeilor (ODD5) și la abordarea inegalităților și la sprijinirea politicilor redistributive în materie de bunăstare (ODD 10). Cel mai mare beneficiu pentru sănătate pentru populație este obținut atunci când politicile și programele se integrează și includ segmente ale societății care sunt adesea lăsate în afara marjelor.

4. Productivitate: Bazată pe principiul universalității, investițiile în promovarea sănătății contribuie la o societate mai productivă prin consolidarea rezilienței și a coeziunii sociale, capacitatea oamenilor și contribuția la capitalul social, bunăstarea și fericirea.

5. Gen și alte relații sociale: Promovarea sănătății contribuie la asigurarea și protejarea drepturilor oamenilor – indiferent de statutul lor în societate, sex, orientare sexuală, vârstă sau dacă au sau nu un handicap. Politicile și programele de promovare a sănătății privind HIV, sănătatea reproducerii și acoperirea universală a sănătății (UHC) au demonstrat în mod clar acest lucru. Transformarea lumii prin promovarea sănătății va necesita în mod necesar și un Minister al Sănătății transformat. Una care ar aplica această schimbare de paradigmă și ar lucra neîncetat pentru a integra sănătatea cu alte politici și programe.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

Cei trei piloni ai promovării sănătății – buna guvernare, orașele sănătoase și educația în domeniul sănătății

– au servit drept domenii tematice ale conferinței (OMS, 2016)

Transformare prin viziune: Imaginarea unei viitoare civilizații umane în care "nimeni nu este lăsat în urmă" – inclusiv, prosper, pașnic și coexistent durabil cu mediul înconjurător – este în sine transformatoare și cheamă la minte alte apeluri sau mișcări similare, cum ar fi "sănătatea planetară". Transformare prin acțiuni la cel mai înalt nivel politic: O abordare-cheie pentru realizarea tuturor ODD-urilor este de a duce sănătatea la cel mai înalt nivel de guvernare.

Transformarea prin crearea de valoare pentru economie: Promovarea sănătății poate contribui, de asemenea, în mod semnificativ la economiile naționale. Aceasta creează valoare economică prin asigurarea faptului că lucrătorii și comunitățile sunt sănătoase și productive, promovând echitatea și creând noi industrii și oportunități, cum ar fi afacerile bazate pe forme regenerabile de energie. } Transformarea la

UNIUNEA EUROPEANĂ

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

nivel mondial: Un pas important pentru consolidarea dezvoltării naționale este acela de a face guvernanta globală în domeniul sănătății mai echitabilă și mai rezonabilă și de a înăspri reglementările privind investițiile și activitățile comerciale care afectează sănătatea prin intermediul instrumentelor de politică **financiară, cum ar fi impozitarea. }**

Pag | 18

Transformarea prin coerența politicilor: Peste 30 de ani de experiență a demonstrat că strategiile de promovare a sănătății funcționează. Aceste strategii permit inovarea în guvernanta, după cum demonstrează multe exemple de succes de sănătate în toate politicile, și pregătește țările să acționeze în conformitate cu ODD 16 și 17 – consolidarea coerenței politicilor și a parteneriatelor pentru dezvoltare durabilă. }

Transformare prin guvernanta participativă: Mobilizarea socială și participarea comunității, în special a grupurilor vulnerabile, cum ar fi populațiile indigene, este una dintre cele mai critice abordări ale guvernantei în punerea în aplicare a ODD-urilor.